

Rapport

efter kvalitetsgranskning av
Rätten till utbildning i Trosa kommun

Innehåll

Inledning

Bakgrundsuppgifter om Trosa kommun

Resultat

Syfte och frågeställningar

Metod och material

Referenslista

Inledning

Skolinspektionen genomför under läsåret 2012–2013 en kvalitetsgranskning av *Rätten till utbildning med inriktning mot grundskolans arbete för att främja närvaro och motverka frånvaro så att elever fullgör sin utbildning*. Granskningen omfattar grundskolans årskurs 6–9. Det övergripande syftet med granskningen är att bidra till att skolor och huvudmän i större utsträckning vidtar ändamålsenliga åtgärder för att elever ska fullfölja sin utbildning och därmed att barns rätt till utbildning bättre tillgodoses. Granskningen av Trosa kommun ingår i detta projekt.

Huvudmannen för Trosa kommun besöktes den 14 november 2012. Ansvariga inspektörer har utredaren Lena Stadler och undervisningsrådet Johan Nilsson varit. I denna rapport redovisar inspektörerna sina iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av kvalitetsgranskningens resultat ges även en kort beskrivning av granskningens syfte, frågeställningar och genomförande.

Kvalitetsgranskningen av rätten till utbildning omfattar cirka 20 skolor och huvudmän.

När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. För de skolor och huvudmän som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden på andra skolor och huvudmän. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Bakgrundsuppgifter om Trosa kommun

Ansvar för grundskolan i Trosa kommun fullgörs av Humanistiska nämnden som är styrelse för skolan. I kommunen finns två grundskolor med inriktning mot årskurs 6/7–9 och varje skola leds av en rektor. Skolorna har tillgång till en lokal elevhälsa som är placerad vid respektive skola och som består av rektor, specialpedagog och skolsköterska. Utöver det har skolan tillgång till kurator, psykolog och skolläkare. På kommunövergripande nivå finns ett resurscentrum som stöd till skolorna. Resurscentrum samverkar bland annat med socialtjänsten och barn- och ungdomspsykiatri, habiliteringsverksamheten, Specialpedagogiska skolmyndigheten och polisen.

Vid tiden för granskningen fanns det enligt kommunens egna uppgifter ett par elever med hög frånvaro, som rapporterats till förvaltningen. I övrigt har kommunen inte någon samlad bild av förekomsten av hög frånvaro i kommunen.

Resultat

Att främja närvaro

*Skollagen*¹ anger att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. För eleverna ska det finnas personal inom elevhälsan som arbetar förebyggande och hälsofrämjande och stödjer elevernas utveckling mot målen. Enligt *Skolverkets allmänna råd*² innebär främjande insatser att skolan arbetar övergripande och förebyggande för att öka elevernas närvaro och minimera frånvaro i utbildningen. *Forskning och beprövad erfarenhet*³ pekar på att elevernas arbetsmiljö har betydelse för att motverka att frånvaro uppstår. För barn och ungdomar som lever i utsatta situationer är skolans arbete för att främja närvaro av stor betydelse.

Inom bedömningsområdet granskas huvudmannens stöd till skolorna i det främjande arbetet. Granskningen omfattar även förekomsten av samarbete mellan myndigheter och verksamheter gällande det främjande arbetet.

Huvudmannens främjande och förebyggande arbete

Trosa kommun har med hjälp av en utomstående konsult kartlagt kommunens skolverksamhet och har därefter organiserat elevhälsan efter kraven i skollagen. Syftet med kartläggningen har även varit att se över brister i verksamheten. Brister som tidigare konstaterats var att kommunen saknat en samlad bild av skolornas behov av särskilt stöd och att samordningen av det särskilda stödet varit svagt. Efter genomgången av verksamheten bekräftades kommunens bild av att det fanns brister i det specialpedagogiska arbetet. Kommunen omorganiserade därefter elevhälsan och förstärkte det specialpedagogiska arbetet. Vid varje skola finns nu en specialpedagog som tillsammans med rektor arbetar för att utveckla undervisningen. Därutöver finns ett resurscentrum på central nivå. I mars 2011 påbörjades omstruktureringen och i januari 2012 startade den nya organisationen. Företrädare för kommunen menar att förändringsarbetet kommer att ta tid och att förändringen går olika fort på olika skolor. De börjar dock se framsteg i förändringsarbetet bl.a. genom att arbetet vid skolorna nu är mer proaktivt i stället för det reaktiva arbetssätt som tidigare präglat verksamheterna.

¹ Skollag (2010:800)

² Skolverket (2012). *Skolverkets allmänna råd. Arbetet med att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan.*

³ Se referenslista

Resurscentrums primära uppdrag är att utgöra ett stöd till rektorer och lärare vid planeringen av arbetet med barns lärande. De mer generellt inriktade uppgifter som resurscentrum arbetar med rör elevernas arbetsmiljö, skolans värdegrund som t.ex. arbetet mot kränkande behandling och utbildning om tobak, droger och jämställdhet. För att stödja det förebyggande arbetet har kurator och psykolog öppna mottagningar en dag per vecka vid de båda högstadieskolorna. Från oktober 2012 finns även en elevhälsoblogg med chatt där elever anonymt kan chatta med personal från resurscentrum. Resurscentrum samverkar lokalt med socialtjänsten barn-och ungdomspsykiatri, habiliteringsverksamheten och polisen i en samverkansgrupp, VITIS, som träffas regelbundet där förebyggande åtgärder lyfts.

Kommunen har som mål att eleverna i högre grad ska nå kunskapskraven och menar att i detta mål ingår även skolornas arbete med elevernas närvaro. I det förebyggande arbetet har kommunen fokuserat på att noga följa upp elevernas kunskapsresultat, att öka IT-användningen i skolan och att arbeta för att öka elevernas ansvar och trivsel.

Skolinspektionens bedömning

Trosa kommun har efter en kartläggning och analys av kommunens behov organiserat elevhälsan med syfte att stödja skolornas arbete med att skapa en god miljö för lärande. Kommunen har även satt upp mål för att verksamheterna ska arbeta främjande och proaktivt. Genom att kommunen har skapat en kommunövergripande organisation samt samverkar med andra myndigheter finns också förutsättningar för att kommunens resursteam ska kunna utgöra ett stöd för rektorens arbete.

Kommunen saknar däremot tydliga mål med inriktning mot skolornas arbete för att främja närvaro och förebygga frånvaro. Enligt *Skolverkets allmänna råd*⁴ är det viktigt att huvudmannen ger stöd till rektorn i arbetet med att skapa rutiner för att främja närvaron. Kommunen kan därmed förbättra skolornas främjande arbete ytterligare genom att tillsammans med rektorerna sätta upp tydliga mål med inriktning mot att främja elevernas närvaro.

Att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro

*Skollagen*⁵ anger att kommunen ska se till att eleverna i dess grundskola fullgör sin skolgång. Huvudmannen ansvarar ytterst för att orsaken till elevens frånvaro utreds samt att åtgärder sätts in. Enligt *Skolverkets allmänna råd*⁶ bör huvudmannen ha en samlad bild av elevernas frånvaro. *Forskning och beprövad erfarenhet*⁷ pekar på att en elevs

⁴ Skolverkets allmänna råd (2012) *Arbetet med att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan*

⁵ Skollag (2010:800)

⁶ Skolverket (2012). *Skolverkets allmänna råd. Arbetet med att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan.*

⁷ Se referenslista

frånvaro kan bero på faktorer som är kopplade såväl till skolan som utanför skolan. För att kunna utreda och hitta fungerande lösningar för elever med hög frånvaro och komplex problematik måste det finnas en organisation för samverkan mellan skola, socialtjänst och barn- och ungdomspsykiatri.

Inom bedömningsområdet granskas huvudmannens ansvar för att ändamålsenliga åtgärder vidtas för elever med hög frånvaro samt att resultatet av insatta åtgärder följs upp. Vidare granskas hur huvudmannen bistår skolorna i komplicerade elevärenden och om det finns ett fungerande samarbete mellan myndigheter och verksamheter.

Huvudmannens utredande och åtgärdande arbete

I Trosa kommun finns dokumenterade beskrivningar så kallade rutinkartor för hur arbetsprocessen för elever i behov av särskilt stöd ska gå till. Rektorerna har ansvar för att följa upp att eleverna ges utbildning, men i komplicerade elevärenden ska resurscentrum utgöra ett stöd till skolan. När en skola behöver stöd för att komma tillrätta med en elevs problematik lyfter rektorn ärendet till möte i elevhälsogruppen, där resurscentrums personal ingår. Vid behov, eller då eleven själv eller dess vårdnadshavare så önskar, skickas remiss till andra myndigheter för fortsatt utredning. Resursteamet ger även stöd vid utredning och utvärdering samt vid kontakter med landsting och socialtjänst eller andra myndigheter. Resurscentrum har också, genom en lokal samverkansgrupp som träffas regelbundet, en organiserad samverkan med andra myndigheter där konkreta elevärenden kan lyftas. För elever som anmäls till Resurscentrum upprättas en skolhälsovårdsjournal. Kurators och specialpedagogens dokumentation kommer från hösten 2012 att finnas i elevakter och psykologens arbete dokumenteras i en psykologjournal.

I Trosa kommun ger rektorn muntlig information till skolchefen om enskilda elevärenden med anledning av hög frånvaro. Vid tiden för granskningen hade ett par elevärenden med hög frånvaro rapporterats till skolchefen. Med anledning av dessa ärenden har resursteamet gett stöd till rektorerna med kompetensinsatser och kontakter har tagits med andra myndigheter. Resultaten av vidtagna åtgärder, bakgrund och återkoppling i status har rapporterats och diskuterats med skolchefen. Detta finns dokumenterat. Skolchefen har bedömt att rektor, med stöd av läkares utlåtanden, i dessa ärenden fattat lämpliga beslut för pågående insatser.

Kommunen saknade vid tiden för granskningen rutiner för rapportering av elever med hög frånvaro eller resultat av insatta åtgärder till Humanistiska nämnden. Trosa kommun har därefter informerat om att det i den internkontrollplan för 2013, som beslutats om vid den Humanistiska nämnden den 4 december 2012, tillförts en punkt som innebär att Skolkontoret skall rapportera ogiltig frånvaro och hög frånvaro till nämnden i den månadsrapport som är en stående beslutspunkt vid varje sammanträde.

Skolinspektionens bedömning

Trosa kommun har en tydlig organisation för samverkan för elever med hög frånvaro, med en ansvarsfördelning för olika uppgifter inom elevhälsan. Rapportering av elever med hög frånvaro görs till huvudmannen, som därmed kan ta ansvar för att följa upp dessa elevers rätt till utbildning. Det finns också strukturerade former och rutiner för samverkan mellan skola, socialtjänst och barn- och ungdomspsykiatri.

Att följa upp kvaliteten i arbetet med att främja närvaro och åtgärda frånvaro

*Skollagen*⁸ anger att huvudmannen systematiskt och kontinuerligt ska planera, följa upp och utveckla utbildningen med inriktningen mot de mål som finns för utbildningen. Vidare ska huvudmannen vidta nödvändiga åtgärder om det finns brister i verksamheten. *Enligt skolverkets allmänna råd*⁹ bör analyser av skolornas arbete med frånvaro utgöra underlag för huvudmannens kvalitetsarbete. *Forskning och beprövad erfarenhet*¹⁰ pekar på att ett systematiskt arbete med insamling av frånvarostatistik, analys och åtgärder för tidig upptäckt av elevers frånvaro har betydelse för att öka närvaron. Vidare visar forskning och beprövad erfarenhet på vikten av samverkan mellan aktörer på kommunal central nivå samt mellan myndigheter och verksamheter.

Inom bedömningsområdet granskas huvudmannens kvalitetsarbete med fokus på att främja närvaro och åtgärda frånvaro. Granskningen omfattar huvudmannens uppföljning av skolornas frånvaro, analyser och utvecklingsbehov.

Kommunens kvalitetsarbete

I Trosa kommun registreras elevernas frånvaro i ett datasystem, där all frånvaro, förutom ledighet, rapporteras som frånvaro. Oavsett om det är en ogiltig frånvaro eller giltig frånvaro som t.ex. vid sjukdom markeras det som frånvaro eftersom systemet är uppbyggt för att visa vilken faktisk tid en elev inte är närvarande på lektionerna. Utifrån den information som framkommit av registreringen har skolchefen fört diskussioner med rektorerna om frånvarosituationen vid respektive skola. Denna bild har då fått stämmas av med rektors uppfattning av den verkliga situationen vid skolan. Utöver detta utgår den kunskap som finns på kommunnivå om skolornas frånvaro från den muntliga information om olika individärenden som skolchefen får av rektorn. Vid tiden för Skolinspektionens granskning hade kommunen konstaterat att systemet för uppföljning av elevers frånvaro är otydligt och behöver ändras. I kommunen finns rikt-

⁸ Skollag (2010:800)

⁹ Skolverket (2012). *Skolverkets allmänna råd. Arbetet med att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan.*

¹⁰ Se referenslista

linjer för hur rektorn ska agera vid oro för en elev med hög frånvaro i kommunens rutinkarta. Det innebär att rektorn vid oro för hög frånvaro anmäler ärendet till elevhälsan. Elevhälsans chef stämmer varje vecka av dessa ärenden med skolpsykologerna, kurator och en specialpedagog. På detta sätt har förvaltningsledningen en löpande uppdaterad och mycket god bild av hur situationen ser ut beträffande elevers frånvaro.

Ledningsgruppen har tidigare diskuterat vilka regler som ska finnas för en elevs ledighet och beslutat att det är rektors ansvar att avgöra det. På liknande sätt menar skolchefen att det är rektorn som ska besluta om när rektorn anmäler en elev med hög frånvaro, men att denna bedömning ska utgå från kommunens rutinkarta. Skolornas rutiner för och kontroll av närvaro och frånvaro följs upp med respektive rektor som en del av den självskattning som rektor gör vid uppföljningen av skolans kvalitetsarbete. Denna process ska göras två gånger per läsår med uppföljande samtal och genomgång av dokument med rutiner. Modellen ligger till grund för en kommunanalys som skolchefen sammanställer och delger nämnden. Enligt plan skall detta rapporteras till nämnden i februari årligen.

Den statistik över elevernas frånvaro som samlats in har utgjort grunden för informationen till Humanistiska nämnden om hur frånvarosituationen ser ut vid respektive skola. Signalerna för budgetarbetet kommer från skolchef och rektorer. Om det finns oklarheter beträffande samverkansfrågor lyfts de till kommunchefsnivå. Någon samlad bild av hur situationen för hög frånvaro, långvarig frånvaro eller ströfrånvaro ser ut vid kommunens skolor eller i kommunen som helhet har inte tagits fram på kommunövergripande nivå.

Kommunen utvärderar skolornas samarbete med vårdnadshavarna och elever i enkäter varje år, men har inte haft något specifikt fokus på samarbetet med inriktning mot elevernas närvaro. Elevhälsans arbete utvärderas löpande och elevhälsans verksamhetschef ingår i förvaltningsledningen. Förvaltningsledningen har tillsammans med rektorer gemensam ledningsgrupp varje vecka där elevhälsa är en stående punkt. Enligt kommunen kommer en slutlig utvärdering av vald ny organisation för elevhälsan att göras när utredningens föreslagna organisation med rutiner är helt genomförda.

Skolinspektionens bedömning

Trosa kommun har som ett led i att minska närvaron förstärkt elevhälsan vid skolorna för att på så sätt öka stödet till eleverna.

Trosa kommun behöver dock förbättra uppföljningen av elevernas frånvaro. Den frånvaro som registrerades vid tiden för granskningen överensstämde inte med det faktiska läget och kommunen saknar därmed en grund för sitt kvalitetsarbete med att förbättra närvaron. Enligt *Skolverkets allmänna råd*¹¹ utgör skolornas analyser av sitt arbete med att främja närvaro och åtgärda frånvaro underlag för huvudmannens systematiska

¹¹ Skolverkets allmänna råd (2012) *Arbetet med att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan*

kvalitetsarbete. Kommunens uppföljning av elevernas frånvaro behöver förbättras så att den kan utgöra ett stöd för såväl skolors som kommunens främjande, utredande och åtgärdande arbetet med målet att förbättra närvaron. För att barn och unga ska kunna växa upp under trygga och goda förhållanden är det viktigt att alla berörda myndigheter och andra samhällsorgan tar ett gemensamt ansvar för att se till att deras behov tillgodoses. En samlad bild av hur frånvarosituationen ser ut vid kommunens skolor och i kommunen som helhet behöver därmed finnas på kommunövergripande nivå.

Syfte och frågeställningar

Det övergripande syftet med granskningen är att bidra till att skolor och huvudmän i större utsträckning vidtar ändamålsenliga åtgärder för att elever ska fullfölja sin utbildning och därmed att barns rätt till utbildning bättre tillgodoses. Därtill kan granskningen bidra till att tydliggöra olika kvaliteter i arbetet med att elever ska fullfölja sin utbildning. För de huvudmän och skolor som granskas förväntas granskningen mer omedelbart leda till att:

- Huvudmannen uppmärksammas på det ansvar den har för att säkerställa alla elevers rätt till utbildning.
- Skolans arbete med att främja närvaro och åtgärda frånvaro förbättras.

Granskningen omfattar grundskolans årskurser 6–9 och utgår från följande frågeställning:

Genomförs utredningar och vidtas tidiga åtgärder av sådan kvalitet att eleverna kan genomföra sin utbildning?

Fokus i granskningen är huvudmannens och skolans främjande, utredande och åtgärdande arbete.

Metod och material

För att få en så god bild som möjligt av hur skolan arbetar med granskningens frågeställningar har intervjuer genomförts på såväl skol- som huvudmannanivå. Då projektets frågeställningar innebär att komplexa frågor ska besvaras har intervjuer valts som central informationskälla. Utöver intervjuer har granskningen utgått från dokument.

Intervjuer har genomförts med företrädare för kommunen, huvudmän för fristående skolor, rektorer, elevhälsopersonal, lärare och elever. Intervjuer med elever har huvudsakligen gett information om skolans främjande och förebyggande arbete. Övriga intervjuer har utöver dessa områden gett information om skolans utredande och åtgärdande arbete samt kvalitetsarbetet.

Inför granskningsbesöken har dokument samlats in från både skolor och huvudmän. Insamlade dokument, bl.a. åtgärdsprogram samt kommunens och skolornas redogörel-

ser för arbetet med elever med hög frånvaro, har gett information till granskningen. Dokumenten har även utgjort underlag för fördjupande frågor vid intervjuerna.

Referenslista

Urval av centrala referenser

Fostvedt U, Nilsson Å och Pettersson A. (2011). *Gr Dropouts, kartläggningsrapport*
http://grdropouts.se/sites/default/files/kartlaggningsrapport_DO.pdf

Jönsson, Annelis (1990). *Skolk – en forskningsresumé*. Skolöverstyrelsen. Metarapport nummer 1.

Skolinspektionen (2009). *Varannan i mål*. Rapport 2009:1.

Skolinspektionen (2011). *Skolpliktsbevakning 40–2010:268*.

Skollagen (2012:800). 2 kap. Huvudmän och ansvarsfördelning, 3 kap. Barns och elevers utveckling mot målen, 4 kap. Kvalitet och inflytande, 5 kap. Trygghet och studiero 7 kap. Skolplikt och rätt till utbildning.

Skolverket (2012). *Skolverkets allmänna råd. Arbetet med att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan*.

Skolverket (2008). *Rätten till utbildning. Om elever som inte går i skolan*. Rapport 309.

Skolverket (2010). *Skolfrånvaro och vägen tillbaka. Långvarig ogiltig frånvaro i grundskolan ur elevens, skolans och förvaltningens perspektiv*. Rapport 341.

Statens offentliga utredningar 2010:64 (2010). *Se de tidiga tecknen – forskare reflekterar över sju berättelser från förskola och skola*. Delbetänkande av Utredningen om översyn av skolans arbete med utsatta barn.

Sveriges kommuner och landsting (2012). *Barnen i fokus. Exempel på förutsättningar för ett framgångsrikt stöd till barn och unga*.

Rapport

efter kvalitetsgranskning av
Rätten till utbildning i Tomtaklintskolan
i Trosa kommun

Innehåll

Inledning

Bakgrundsuppgifter om Tomtaklinskolan

Resultat

Syfte och frågeställningar

Metod och material

Referenslista

Inledning

Skolinspektionen genomför under läsåret 2012–2013 en kvalitetsgranskning av *Rätten till utbildning med inriktning mot grundskolans arbete för att främja närvaro och motverka frånvaro så att elever fullgör sin utbildning*. Granskningen omfattar grundskolans årskurs 6–9. Det övergripande syftet med granskningen är att bidra till att skolor och huvudmän i större utsträckning vidtar ändamålsenliga åtgärder för att elever ska fullfölja sin utbildning och därmed att barns rätt till utbildning bättre tillgodoses. Granskningen vid Tomtaklinskolan i Trosa kommun ingår i detta projekt.

Tomtaklinskolan besöktes den 13–14 november 2012. Ansvariga inspektörer har utredaren Lena Stadler och undervisningsråd Johan Nilsson varit. I denna rapport redovisar inspektörerna sina iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av kvalitetsgranskningens resultat ges även en kort beskrivning av granskningens syfte, frågeställningar och genomförande.

Kvalitetsgranskningen av rätten till utbildning omfattar cirka 20 skolor och huvudmän.

När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. För de skolor och huvudmän som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden på andra skolor och huvudmän. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Bakgrundsuppgifter om Tomtaklinskolan

Tomtaklinskolans verksamhet omfattar grundskolans årskurs 7–9 samt grundsärskola. Vid skolan går ca 270 elever fördelade på elva klasser. Skolan leds av en rektor och är organiserad i tre arbetslag. I arbetslaget ingår de lärare som är mentorer i de klasser som ingår i arbetslaget. Skolan har ett elevråd och ett råd med föräldrarepresentanter. Elever, föräldrar, lärare och rektor bildar tillsammans ett skoloråd.

Skolans lokala elevhälsa består av rektor, specialpedagog samt skolsköterska. Utöver detta har kurator och psykolog öppen mottagning på skolan en dag per vecka och var fjärde vecka är skolläkaren på skolan. Kommunen har dessutom ett centralt elevhälso-

team som stödjer skolan vid behov. Det centrala elevhälsoteamet kontaktar externt stöd vid behov.

Vid tiden för granskningen hade skolan, enligt skolans egna uppgifter, inga elever med över 10 procent genomsnittlig ogiltig frånvaro under den senaste tvåmånadersperioden. Skolan hade heller inte någon elev med ogiltig sammanhängande frånvaro om över en vecka under samma period.

Resultat

Att främja närvaro

*Skollagen*¹ anger att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. För eleverna ska det finnas personal inom elevhälsan som arbetar förebyggande och hälsofrämjande och stödjer elevernas utveckling mot målen. Enligt *Skolverkets allmänna råd*² innebär främjande insatser att skolan arbetar övergripande och förebyggande för att öka elevernas närvaro och minimera frånvaro i utbildningen. *Forskning och beprövad erfarenhet*³ pekar på att elevernas arbetsmiljö har betydelse för att motverka att frånvaro uppstår. För barn och ungdomar som lever i utsatta situationer är skolans arbete för att främja närvaro av stor betydelse.

Inom bedömningsområdet granskas skolans arbete med att organisationen, lärandemiljön samt den sociala och fysiska miljön ska stödja närvaro. Granskningen omfattar också elevernas delaktighet i arbetet. Vidare granskas elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete med att stödja elevernas närvaro.

Skolans främjande och förebyggande arbete

Av granskningen framgår att Tomtaklintskolan till stora delar upplevs som en lugn skolmiljö av både personal och elever. Eleverna kommer huvudsakligen från tre skolor och inför årskurs sju bildas nya klasser, för att eleverna ska lära känna varandra. Eleverna upplever också att de känner många elever i andra klasser och att det bidrar till en bra miljö. Elever som inte har varit nöjda med den nya klassindelningen har fått möjlighet att byta klass. Eleverna i årskurs sju beskriver att de upplever skoldagen som mer varierad än tidigare och att det är positivt att möta olika lärare i olika ämnen som undervisar på olika sätt.

Såväl personal som elever menar att bemötandet från lärarna oftast är bra och att stämningen mellan eleverna upplevs som god. Om något händer tas det upp och diskuteras

¹ Skollag (2010:800)

² Skolverket (2012). *Skolverkets allmänna råd. Arbetet med att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan.*

³ Se referenslista

direkt i klassen eller med den/ de elever som är involverade. Vid skolan har det t.ex. funnits problem med nätmobbning och gruppkonstellationer vilket skolan uppmärksammat och arbetat med för att komma tillrätta med. Vid skolan genomförs även hälsoenkäter för att skolan ska ha kunskap om hur eleverna mår.

Skolans lokaler upplevs som trivsamma. På håltimmar och raster uppehåller sig eleverna vid entrén där det finns bord och bänkar att sitta vid och där eleverna även kan arbeta. Det finns också en ungdomsgård i anslutning till skolan. Ungdomsgården hade vid tiden för granskningen varit stängd en period för renovering, men var på gång att öppnas igen. I ungdomsgården finns möjlighet att spela bordtennis, biljard, TV- och dataspel. Elevernas scheman varierar mellan olika klasser och ämnen. Mellan vissa lektioner är det relativt långa raster medan det mellan andra lektioner är kortare raster. Håltimmar förekommer, men är relativt ovanligt. Det problem som nämns när det gäller schemaläggningen gäller för ämnet idrott och hälsa, där det framkommer att vissa raster är för korta för att eleverna ska hinna byta om till nästa lektion.

Vid skolan upplevs inte frånvaro som något stort problem. I såväl lärarnas arbetslag som i elevhälsan diskuteras frågan om frånvaro utifrån ett individperspektiv i samband med att mentorn tar upp att en elev har problem med närvaron. Utöver det registreras elevfrånvaron, men någon sammanställning av frånvaron på klassnivå eller för olika ämnen finns inte. Varken lärare eller elevhälsan har någon samlad bild av skolans frånvaro. Av intervjuer framkommer dock att det förekommer frånvaro vid skolan.

Frånvaron upplevs som högre för lektioner som infaller efter håltimmar och för lektioner där elever upplever att undervisningen i ämnet inte håller god kvalitet. Vidare beskrivs dagar som är långa eller där idrottslektioner ingår under dagen som dagar med högre frånvaro än andra dagar. Även provtillfällen nämns som skäl till att vissa dagar kan ha en högre frånvaro än andra dagar, även om det också förekommer motsatsen d.v.s. att elever som varit sjuka försöker komma till skolan för att göra ett prov.

Tomtaklinskolors elevhälsa består av sjuksköterska, specialpedagoger, kurator och psykolog. Skolsköterskan och en av specialpedagogerna har stor del av sina tjänster förlagda på skolan, medan övriga specialpedagoger, kurator och psykolog även är knutna till kommunens centrala elevhälsa. Elevhälsans främjande och förebyggande arbete har huvudsakligen fokus på den enskilda eleven. Vid övergångar från tidigare skolor får skolsköterskan information om en elev haft problem med närvaron. Skolsköterskan genomför också hälsosamtal med alla elever där eleverna får svara på en lång rad frågor utifrån ett brett perspektiv med inriktning mot såväl sociala aspekter som hälsoaspekter. Skolsköterskan arbetar för att röra sig ute bland eleverna i skolans allmänna ytor och deltar vid problem i skolan som t.ex. i fallet med nätmobbning. En av specialpedagogerna, som arbetar i kommunens centrala stödteam, arbetar för att stödja elever med ADHD och autism. Skolans specialpedagog har påbörjat ett arbete med att utveckla undervisningen. Lärarnas och elevhälsans samarbete utgår huvudsakligen utifrån enskilda elevärenden. Även i det centrala elevhälsoteamet förs diskussioner mest utifrån ett individperspektiv.

Ett exempel på främjande åtgärd för att minska frånvaron på skolenivå är att skolan försöker att komprimera schemat för att eleverna inte ska få så många håltimmar. Skolan har också elevassistenter som rör sig i skolan och pratar med eleverna vilket förebygger risken för plötsliga konflikter och frånvaro från lektioner. Elevhälsans psykolog och kurator har öppna mottagningar två dagar i veckan och skolan planerar också för att de ska ha öppna mottagningar en gång per månad dit lärarna kan vända sig om de vill lyfta generella problem. Skolan har också ett fungerande samarbete med polis, fritidsgård, och socialtjänst med inriktning mot förebyggande insatser.

Vid Tomtaklinskolan är elevernas mentorer ansvariga för att följa upp elevernas frånvaro och registrera den i ett datarapporteringsystem. Två lärare har ett gemensamt ansvar för en klass och varje lärare är mentor åt enskilda elever. Som ansvarig mentor har läraren ansvar för att prata med de elever som varit frånvarande. De intervjuade eleverna är dock osäkra på vad som händer om de har ogiltigt frånvaro. En del tror att mentorn pratar med eleverna och att mentorerna kontakter vårdnadshavaren om frånvaron upprepas. Lärarna följer också upp elevens frånvaro samt hur elevens arbetsmiljö ser ut genom de diskussioner som genomförs vid elevernas utvecklingssamtal. Samarbetet med vårdnadshavaren, när det gäller frågor om närvaro, sker i samband med en elevs utvecklingssamtal eller om en handledare kontakter vårdnadshavarna med anledning av en elevs ogiltiga frånvaro. På klassråden/ mentorstiden behandlas praktiska frågor och frågor om elevernas trygghet och trivsel. Något specifikt förebyggande arbete med inriktning mot elevernas arbetsmiljö och dess betydelse för närvaron har inte genomförts. Vid klassråden, som leds av mentorerna kan eleverna ta upp om det är något som inte fungerar bra på skolan. Ibland upplever eleverna att lärarna försvarar varandra om de har kritik på undervisningen i något ämne och det har då hänt att de gått vidare till rektorn. Eleverna upplever att de inte alltid fått besked om vad som gjorts i ett ärende, men att det också har lett till förändringar av undervisningen t.ex. genom att de fått en extra lärare. Oftast upplever eleverna att de kan prata med sina lärare och att de blir lyssnade på. I arbetslagen har det inte förts några diskussioner om hur undervisningen kan utformas för att stödja elevers närvaro.

Vid läsårsstart har rektorn vid föräldramöten i varje årskurs betonat vikten av att minimera frånvaron. Frågan om vikten av hög närvaro samt rätten till utbildning har även diskuterats i föräldrarådet och då även kopplats till ansökan om ledighet. I samband med det gjordes under våren 2012 ett utskick till alla vårdnadshavare, som förklarade en strikt hållning till ledighet för att värna rätten till utbildning. Närvaro är en ständigt återkommande fråga i samtal mellan ansvarslärarna/klasslärarna och vårdnadshavarna.

Både personal och elever är överens om att en bra miljö är en viktig faktor för att eleverna ska trivas i skolan och att det har betydelse för närvaron. Detta är en fråga som lyfts i elevrådet och är ständigt aktuell. Specifika frågor med inriktning mot hur skolan kan arbeta främjande för att minska frånvaron tas däremot sällan upp i elevrådet.

Skolinspektionens bedömning

Tomtaklintskolans arbetsmiljö är till stor del utformad så att den stödjer elevernas närvaro i skolan och skolan bedriver ett aktivt arbete för att skapa en trygg miljö. Skolan följer också upp elevernas närvaro och vidtar åtgärder på individnivå för att komma till rätta med frånvaro.

Tomtaklintskolan kan dock utveckla arbetet med att förbättra elevernas närvaro. Enligt *Skolverkets allmänna råd*⁴ bör det främjande arbetet utgå från en regelbunden granskning av den egna verksamhetens organisation och innehåll. För Tomtaklintsskolan innebär det att skolan behöver påbörja ett arbete med att följa upp frånvaron och hur olika skolfaktorer som t.ex. olika ämnens schemapositioner, undervisningens kvalitet eller dagar för provtillfällen påverkar elevernas närvaro. Utifrån denna genomgång bör skolan sedan göra förändringar för att förbättra förutsättningarna för elevernas närvaro. Det främjande arbetet bör ske i samverkan mellan elevhälsans personal och lärare. Skolan kan också utveckla arbetet med elever och vårdnadshavares delaktighet i det främjande arbetet.

Att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro

*Skollagen*⁵ anger att rektorn ska se till att utreda orsaken till frånvaro för elever med hög frånvaro. Rektorn ska vidare vid behov sätta in åtgärder med utgångspunkt i den genomförda utredningen samt följa upp de åtgärder som vidtagits. Enligt *Skolverkets allmänna råd*⁶ syftar utredningen till att ge en bild av orsaken till frånvaron. Lärarna bör framför allt fokusera på skolrelaterade orsaker till frånvaron, men också uppmärksamma andra orsaker. Elevhälsans utredning kan omfatta såväl skolrelaterade som andra orsaker. *Forskning och beprövad erfarenhet*⁷ pekar på att en elevs frånvaro kan bero på faktorer som är kopplade såväl till skolan som utanför skolan. För att kunna utreda och hitta fungerande lösningar för elever med hög frånvaro och komplex problematik måste det finnas en organisation för samverkan mellan skola, socialtjänst och barn- och ungdomspsykiatri. Samverkan med eleven och elevens vårdnadshavare är också av stor betydelse.

Inom bedömningsområdet granskas kvaliteten i det utredande och åtgärdande arbetet samt resultaten av insatta åtgärder på individnivå. Granskningen omfattar även skolans samverkan med elever och vårdnadshavare. Vidare granskas samarbetet mellan

⁴ Skolverkets allmänna råd (2012): *Arbetet med att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan*

⁵ Skollag (2010:800)

⁶ Skolverket (2012). *Skolverkets allmänna råd. Arbetet med att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan.*

⁷ Se referenslista

elevhälsans personal och lärarna samt om det finns en fungerande samverkan mellan elevhälsa, socialtjänst och hälso- och sjukvård.

Skolans utredande och åtgärdande arbete

Vid Tomtaklinskolan görs närvarokontroll varje lektion. Om en vårdnadshavare inte anmält att eleven är frånvarande kontaktar mentorn vårdnadshavaren samma dag. När en undervisande lärare känner oro för en elevs frånvaro i ämnet dokumenteras detta och lämnas till mentorn. Mentorn kontaktar vårdnadshavaren vid olovlig frånvaro senast dagen efter via telefon, e-post eller sms. I speciella fall kontaktar en elevassistent vårdnadshavaren direkt vid frånvaro. Om frånvaron upprepas tar mentorn kontakt med vårdnadshavaren. Om problemen kvarstår och mentorn upplever en oro med anledning av elevens frånvaro görs en anmälan till rektorn. I samband med detta ska mentorn ha gjort en utredning. Det är den enskilde mentorn som gör en bedömning av när en elevs frånvaro utgör ett problem och ska anmälas till rektorn. Rektorn menar att om det är enstaka lektioner i veckan som en elev är frånvarande så meddelas det nog inte till rektorn förrän efter ett antal veckor. Detta kan vara olika mellan olika lärare, men rektorn uppfattar det som att det sker någorlunda samstämmigt.

Efter anmälan till rektorn tas ärendet inom en vecka upp i det lokala elevhälsoteamet, som består av rektorn, specialpedagog och skolsköterska. Teamet samlar in befintlig dokumentation, beslutar om pedagogisk kartläggning samt diskuterar orsaken till frånvaron med mentorn. De orsaker som diskuteras ska utgå från faktorer i hela elevens miljö. Därefter sammankallar rektorn till möte med elev, vårdnadshavare och handledare. Efter detta beslutar rektorn om åtgärder vilka dokumenteras i ett åtgärdsprogram. Föreslagna åtgärder ska utgå från faktorer i hela elevens miljö.

Vid enskilda elevärenden är det mentorn som har huvudansvaret för kontakter med hemmet. Om skolan eller vårdnadshavaren inte tycker att kontakten fungerar görs byte av mentor eller ges stöd av specialpedagog eller rektor. Skolan anser att det är viktigt att hitta en vuxen som eleven har förtroende för. Utöver mentorn kan andra vuxna t.ex. en elevassistent ge stöd åt eleven. Vårdnadshavare har också kommit till skolan och berättat om hur det fungerar bäst för deras barn. Skolan försöker även anpassa kontakterna med vårdnadshavarna så att det passar dem.

Vilka åtgärder skolan sätter in varierar beroende på orsaken till den höga frånvaron. Beror frånvaron på exempelvis mobbning, sjukdom eller psykisk ohälsa tas hänsyn till de skilda orsakerna. De åtgärder skolan sätter in för att stödja elevens kunskapsutveckling i samband med en elevs frånvaro är t.ex. att eleven ges möjlighet till att läsa olika ämnen inom ramen för elevens val eller i en mindre undervisningsgrupp. Undervisande lärare kan också via mail ge information om uppgifter, läxor m.m. Det finns även enstaka elever som getts möjlighet att gå om en årskurs eller getts hemundervisning. Rektor har även fattat beslut om anpassad studiegång för att ge eleven en större möjlighet att nå kunskapskraven i de ämnen de läser. Åtgärder med fokus på att eleven ska ges stöd att öka närvaron i skolan kan t.ex. vara att eleven har en personlig assistent

som bl.a. hjälper till att hämta eleven hemma. Vidare har skolsköterskan ofta kontakt med vårdnadshavare och elever som har olika problem, gör vid behov hembesök och arbetar med motiveringssamtal.

Om det vid utredningen av orsaker till elevens frånvaro framkommer att eleven kan ha en problematik som behöver utredas ytterligare kontaktas det centrala elevhälsoteamet, vilka träffas en gång i månaden. Därefter tas kontakter med till exempel Barn- och ungdomspsykiatri. För dessa elever sätts insatser in under utredningens gång. Skolans uppfattning är att det inte är en diagnos som styr insatserna, men att insatserna kan bli kraftfullare om eleven får mer kunskap om vilka behov eleven har.

Skolan har tidigare haft en rad olika blanketter för dokumentation av elevernas behov av åtgärder samt uppföljning av insatta åtgärder (åtgärdsprogram). Vid tiden för granskningen har rektorn gått igenom systemet och beslutat om hur åtgärdsprogrammen ska utformas. För de elever som har åtgärdsprogram ska uppföljningar enligt skolans rutiner göras inom två månader och om de åtgärder som satts in inte leder till ett resultat ska nya åtgärder vidtas. Vem som är ansvarig för denna uppföljning är oklart på skolan. Av den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av i samband med granskningen, framgår inte i vilken mån en utredning har genomförts som grund för insatta åtgärder. I skolans åtgärdsprogram saknas även ett tydligt samband mellan elevens behov för att nå en högre grad av närvaro och de åtgärder som satts in. Därutöver saknas resultatet av insatta åtgärder i relation till elevens behov. Bedömningar saknas både av hur elevens kunskaper utvecklas och hur elevens närvaro förbättrats. De åtgärdsprogram som ingått i granskningen är utarbetade under år 2011 och det framgår inte om åtgärdsprogrammen avslutats eller om nya åtgärdsprogram upprättats.

Samverkan mellan rektorn, elevhälsan och lärare sker med utgångspunkt från enskilda elevärenden. Av intervjuer framgår dock att samarbetet ser olika ut för olika elever, då vissa mentorer i högre grad tar kontakt med elevhälsans personal än andra. I övrigt beskriver såväl lärare som elevhälsans personal att de inte har något utvecklat samarbete med varandra. Samverkan mellan skolans lokala elevhälsa och den centrala elevhälsan sker en gång per månad eller vid behov. I samband med elever med hög frånvaro har kontakter tagits med den centrala elevhälsan.

Skolan upplever att i enskilda elevärenden fungerar samverkan med socialförvaltningen väl, men att samverkan med barn- och ungdomspsykiatri bör förbättras. För elever med hög frånvaro görs gemensamma förberedelser när en elev ska återgå till undervisning i klass. Det kan handla om olika insatser som handledning och stöd om hur olika hjälpmedel kan användas i undervisningen till lärare eller stöd till eleven av en assistent.

Skolan har kunnat se positiva resultat av arbetet med att förbättra enskilda elevers närvaro, men har även ett pågående arbete tillsammans med andra myndigheter i enstaka fall.

Skolinspektionens bedömning

Vid Tomtaklintskolan följs elevers frånvaro upp och lärarna informerar rektorn vid hög frånvaro. Det finns också en grundläggande organisation för samverkan för elever med hög frånvaro. I enskilda elevärenden fungerar även skolans samarbete med socialtjänsten.

Av granskningen framkommer dock att Tomtaklintskolan behöver förbättra arbetet med att följa upp, utreda och åtgärda frånvaron för de elever som har hög frånvaro. I uppföljningen av elevens frånvaro kan tiden för anmälan till rektorn variera mellan olika mentorer, vilket kan leda till att en utredning inte startar skyndsamt. Enligt *Skolverkets allmänna råd*⁸ bör vidare utredningen vid komplicerade elevärenden utformas utifrån en helhetssyn som avser elevens hela skolsituation. Vid skolan kan det idag variera i vilken omfattning mentorn samverkar med elevhälsan vid denna utredning. Det är också oklart om det alltid görs utredningar innan beslut om åtgärder fattas av rektor samt om utredning och åtgärder omfattar olika skolrelaterade faktorer som t.ex. undervisningens utformning eller anpassning av undervisningen. Skolan behöver vidare följa upp resultatet av insatta åtgärder samt se till att uppföljningarna har en tydlig fokus på såväl elevens kunskapsutveckling som elevens närvaro. Eftersom arbetet med elever med hög frånvaro kan pågå under lång tid behöver skolan även tydligare dokumentera arbetets alla delar.

Att följa upp kvaliteten i arbetet med att främja närvaro och åtgärda frånvaro

*Skollagen*⁹ anger att rektorn systematiskt och kontinuerligt ska planera, följa upp och utveckla utbildningen med inriktningen mot de mål som finns för utbildningen. Enligt *Skolverkets allmänna råd*¹⁰ bör skolans analys av frånvaron utgöra underlag för rektorns kvalitetsarbete. *Forskning och beprövad erfarenhet*¹¹ pekar på att ett systematiskt arbete med insamling av frånvarostatistik, analys och åtgärder för tidig upptäckt av elevers frånvaro har betydelse för att öka närvaron.

Inom bedömningsområdet granskas skolans kvalitetsarbete med fokus på att främja närvaro och åtgärda frånvaro. Granskningen omfattar skolans uppföljning av frånvaro, analyser och utvecklingsbehov.

Skolans kvalitetsarbete

⁸ Skolverkets allmänna råd (2012): *Arbetet med att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan*

⁹ Skollag (2010:800)

¹⁰ Skolverket (2012). *Skolverkets allmänna råd. Arbetet med att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan.*

¹¹ Se referenslista

Rektorn har inte tagit fram någon gemensam frånvarostatistik för enheten med inriktning mot hög frånvaro, långvarig frånvaro eller ströfrånvaro. Den kunskap som finns på skolan om elevers frånvaro utgår från den muntliga information om olika individärenden som rektorn får av elevernas mentorer. I samband med Skolinspektionens granskning har framkommit att skolans datasystem för registrering av frånvaro inte fungerat. Det har hänt att elever som kommit för sent samt att elever som bytt grupp/klass registrerats som frånvarande. Även elever som av vårdnadshavarna har anmälts som sjuka har registrerats som ogiltigt frånvarande.

Vid Tomtaklinskolan har elevhälsans personal, efter en omorganisation i kommunen, förstärkts för att den bättre ska kunna stödja eleverna. Som ett led i detta arbete har också kompetensutvecklingsinsatser genomförts för lärare med inriktning mot hur de ska bemöta elever med ADHD, språkstörning och hur de ska stödja elever som inte går till skolan. Diskussioner har påbörjats på skol- och gruppnivå för hur undervisningen ska utvecklas för att kunna möta olika elevers behov. Dessa diskussioner förs huvudsakligen inom elevhälsogruppen och i mindre omfattning gemensamt med lärararbetslagen.

Frågor om elevernas trivsel och om hur skolans arbetsmiljö kan utformas tas upp på klassråd och elevråd. I de fall frågan om elevernas närvaro är föremål för diskussioner på klassråd sker det oftast i samband med att problem kring närvaro/ frånvaro eller försenad ankomst förekommer i någon klass. I de centrala elevutvärderingar som görs vid skolan inom en rad områden finns också frågor med inriktning mot elevernas trivsel. Utöver detta har skolan inte utvärderat hur ett främjande arbete kan stödja en ökad närvaro.

Såväl personal som rektorn beskriver att de huvudsakligen har en bra kontakt med vårdnadshavarna, även om alla vårdnadshavare inte följer upp elevernas registrerade frånvaro. Skolan gör ingen formell utvärdering av hur väl kontakten med vårdnadshavarna fungerar, men de reflekterar över det i samband med uppföljningar av hur det går för eleverna. När möten med elever och vårdnadshavare inte fungerar provar skolan ibland att ha möten utan elever. Rektorn kan också få respons på mail från vårdnadshavare om hur samarbetet fungerar med olika mentorer och följer också själv upp med mentorerna hur det går.

Samarbetet mellan elevhälsan och lärarna har inte utvärderats. Av intervjuer framgår dock att vissa mentorer samarbetar mer med elevhälsan personal än andra. Vad detta beror på har inte följts upp eller utvärderats.

Samarbetet med socialförvaltningen bedöms av skolan som välfungerande, medan skolan upplever att det är svårare att samarbeta med barn- och ungdomspsykiatri. Någon systematisk utvärdering med inriktning mot elevers frånvaro har inte gjorts av det gemensamma arbetet.

När rektorn gör en bedömning av att skolan inte hanterar en elevs närvaro utifrån individuell anpassning, lyfts dessa ärenden till skolchefen. Kommunen har ingen gemensam definition för när rektorn bör rapportera en elevs frånvaro till huvudmannen.

Skolinspektionens bedömning

Tomtakilnskolan arbetar regelbundet med arbetsmiljöns utformning och följer upp frånvaron på individnivå. Skolan behöver dock förbättra uppföljningen av elevernas frånvaro för att få användbara underlag som utgångspunkt för arbetet med att förbättra närvaron. Den frånvaro som registrerades vid tiden för granskningen överensstämde inte med det faktiska läget vilket innebar att skolan saknade en grund för sitt kvalitetsarbete med att förbättra närvaron. Enligt *Skolverkets allmänna råd*¹² är det viktigt att rektorn har en samlad bild av frånvaron för att kunna göra en analys av skolans arbete för att främja närvaro och minska frånvaro. Rektor, elevhälsa och lärare behöver därför tillsammans följa upp hur det främjande, utredande och åtgärdande arbetet fungerar för att kunna förbättra närvaron. Skolan kan även förbättra uppföljningen av hur samverkan fungerat med elever och vårdnadshavare i såväl det generella arbetet som i enskilda elevärenden.

Syfte och frågeställningar

Det övergripande syftet med granskningen är att bidra till att skolor och huvudmän i större utsträckning vidtar ändamålsenliga åtgärder för att elever ska fullfölja sin utbildning och därmed att barns rätt till utbildning bättre tillgodoses. Därtill kan granskningen bidra till att tydliggöra olika kvaliteter i arbetet med att elever ska fullfölja sin utbildning. För de huvudmän och skolor som granskas förväntas granskningen mer omedelbart leda till att:

- Huvudmannen uppmärksammas på det ansvar den har för att säkerställa alla elevers rätt till utbildning.
- Skolans arbete med att främja närvaro och åtgärda frånvaro förbättras.

Granskningen omfattar grundskolans årskurser 6–9 och utgår från följande frågeställning:

Genomförs utredningar och vidtas tidiga åtgärder av sådan kvalitet att eleverna kan genomföra sin utbildning?

Fokus i granskningen är huvudmannens och skolans främjande, utredande och åtgärdande arbete.

¹² Skolverkets allmänna råd (2012): *Arbetet med att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan*

Metod och material

För att få en så god bild som möjligt av hur skolan arbetar med granskningens frågeställningar har intervjuer genomförts på såväl skol- som huvudmannanivå. Då projektets frågeställningar innebär att komplexa frågor ska besvaras har intervjuer valts som central informationskälla. Utöver intervjuer har granskningen utgått från dokument.

Intervjuer har genomförts med företrädare för kommunen, huvudmän för fristående skolor, rektorer, elevhälsopersonal, lärare och elever. Intervjuer med elever har huvudsakligen gett information om skolans främjande och förebyggande arbete. Övriga intervjuer har utöver dessa områden gett information om skolans utredande och åtgärdande arbete samt kvalitetsarbetet.

Inför granskningsbesöken har dokument samlats in från både skolor och huvudmän. Insamlade dokument, bl.a. åtgärdsprogram samt kommunens och skolornas redogörelser för arbetet med elever med hög frånvaro, har gett information till granskningen. Dokumenten har även utgjort underlag för fördjupande frågor vid intervjuerna.

Referenslista

Urval av centrala referenser

Fostvedt U., Nilsson Å och Pettersson A. (2011). *Gr Dropouts, kartläggningsrapport*
http://grdropouts.se/sites/default/files/kartlaggningsrapport_DO.pdf

Jönsson, Annelis (1990). *Skolk – en forskningsresumé*. Skolöverstyrelsen. Metarapport nummer 1.

Skolinspektionen (2009). *Varannan i mål*. Rapport 2009:1.

Skolinspektionen (2011). *Skolpliktsbevakning 40–2010:268*.

Skollagen (2012:800). 2 kap. Huvudmän och ansvarsfördelning, 3 kap. Barns och elevers utveckling mot målen, 4 kap. Kvalitet och inflytande, 5 kap. Trygghet och studiero 7 kap. Skolplikt och rätt till utbildning.

Skolverket (2012). *Skolverkets allmänna råd. Arbetet med att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan*.

Skolverket (2008). *Rätten till utbildning. Om elever som inte går i skolan*. Rapport 309.

Skolverket (2010). *Skolfrånvaro och vägen tillbaka. Långvarig ogiltig frånvaro i grundskolan ur elevens, skolans och förvaltningens perspektiv*. Rapport 341.

Statens offentliga utredningar 2010:64 (2010). *Se de tidiga tecknen – forskare reflekterar över sju berättelser från förskola och skola*. Delbetänkande av Utredningen om översyn av skolans arbete med utsatta barn.

Sveriges kommuner och landsting (2012). *Barnen i fokus. Exempel på förutsättningar för ett framgångsrikt stöd till barn och unga*.